

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نېاشد تن من مېباد بدین بوم و بر زنده یک تن مېباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسائل ایدئولوژیک

به اهتمام: عبدالحی حبیبی
فرستنده: درویش وردگ
۱۵ نومبر ۲۰۱۷

ترجمه

السَّوَادُ الْأَعْظَمُ - ۱۴

تألیف: ابوالقاسم اسحاق بن محمد بن اسماعیل بن ابراهیم بن زید- حکیم سمرقندی
ترجمه به فارسی در حدود (۳۷۰) هجری به فرمان امیرنوح سامانی

مسألة بیست و چهارم

آنست: که خداوند را عزوجل صفاتست هم غضب هم رضا. و شاید گفت: که خشم خدای عزوجل آتش است و خوشنودی وی بهشت. هر که چنین گوید او هوادار باشد معتزلی باشد. زیرا که خشنودی و خشم ما، نه چون خشنودی و خشم خداست. زیرا که خشنودی و خشم ما را از حال بگرداند، و آن ملکی است که از حال نگردد و تغییر بران روا نباشد. زیرا که صفات مخلوقست و ما به صفات مخلوقیم، و خالق به صفات خویش قدیم. و بهشت و دوزخ مخلوقست. و چیزی که مخلوق باشد صفات خدای نباشد.

نبینی! که بهشت را خدای عزوجل یاد کرد: يُبَسِّرُهُمْ رَبَّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ. و دوزخ را یاد کرد و گفت: وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ. دوزخ را یاد کرد، و خشم را یاد کرد و گفت: وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ نَبِيْنِي که بهشت را یاد کرد و خشنودی را یاد کرد و گفت: جَنَّاتٍ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا. پس گفت: رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ. و جای دیگر گفت: وَمَسَاكِينٌ طَعِيبَةٌ فِي جَنَّةٍ عَدْنٍ. و بهشت را یاد کرد پس گفت: وَرِضْوَانٍ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ.

پس خشنودی را یاد کرد دلیل آمد، که خشنودی خدای عزوجل دیگر است و بهشت دیگر. نبینی که مردی مرزن خویش را می گوید: که این فرزند از من نیست. به مجلس قضاء مراجعت کند. مرد گواه ندارد، قاضی چهار سوگند مرد را دهد، پس بار پنجم گوید: لعن خدای بر آن باد، اگر دروغ می گوید. باز چهار سوگند زن را دهد، بار پنجم گوید: خشم خدای بر آن باد که هیچ اگر راست می گوید روا باشد؟

پس درست و ثابت شد: که خشم خدای عزوجل دوزخ نباشد. (و خشنودی او بهشت نباشد).

و در این معنی حجت بسیار است، اما اینقدر کفایتست خردمند را.

مسألة بیست و پنجم

اینست که دیدار خدای عزوجل حق است هم به کتاب و هم به خبر. اما به کتاب: قوله تعالى: الَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَهُ. زیادت اینجا دیدار خدای عزوجل است که مؤمنان ببینند (در بهشت) به چشم سر. زیرا که ابوبکر صدیق رضی الله عنه گفت: این حسنی بهشت است و زیاده دیدار خداست عزوجل. زیرا که بهشت بی دیدار خدای عزوجل خوش نباشد.

و جای دیگر گفت: لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيد. این مزید دیدار است خدای عزوجل را.

و جای دیگر گفت: وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاطِرَةٌ. اینجا می شناسی خدای را عزوجل بیچون و بیچگونه. فردایش ببینی و چگونگی در میان نه.

و رسول علیه الصلوة والسلام گفت: إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ رَبَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَمَا تَرَوْنَ الْقَمَرَ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَلَا تَضَافُونَ فِي رُؤْيَيْهِ إِی لَا تَشْكُونَ. گفت: روز قیامت ببینید خداوند خویش را، چنانک ببینید در دنیا ماه را در شب چهاردهم بیگمان. همچنین ببینید خدای عزوجل. و بی گمان شوند که خداست عزوجل بیچون و بی چگونه.

نبینی که حق تعالی در قصه موسی علیه السلام گفت: وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ: رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ، قَالَ: لَنْ تَرَانِي. گفت: یاموسی! نبینی در دنیا، زیرا که دنیا فانی و تو فانی می خواهی در سرای فانی، خدای باقی را ببینی! باش! تادر سرای باقی، به چشم باقی در بهشت خدای باقی را ببینی!

و این ابی لیلی روایت کند از صهیب رومی رضی الله عنه، که رسول گفت علیه الصلوة والسلام: که چون اهل بهشت در بهشت شوند، و اهل دوزخ در دوزخ شوند. منادی ندا کند: که یا اهل بهشت! شمارا نزدیک خدای عزوجل و عده ایست، می خواهید تا آن وعده را تمام کند؟ اهل بهشت گویند: آن وعده تمامست. نه رویهای مارا سفید برانگیخت از گور؟ و نه ترازوی مارا گران کرد به نیکی؟ و از دوزخ مارا برهائید، و بهشت رسانید. پس ندائید که شمارا وعده دیدار است. پس حجابها بردارند تا بندگان خدای را عزوجل ببینند بیچون و بیچگونه. پس رسول صلی الله علیه وسلم گفت: هیچ چیز بهشتیان را از دیدار خدایتعالی دوست تر نباشد.

و رسول گفت علیه الصلوة والسلام: که چون روز قیامت باشد. حق تعالی خلق اولین و آخرین را جمع کند بر یک جای. بس هر قوم را که چیزی پرستیده باشد، آن را پیش ایشان آرند. پس موحدان بمانند. گویند ایشان را: که شما راجه می خواهید و چه می باید و کرا چشم می دارید؟

گویند: آن را که در دنیا می پرستیدیم نمی بینیم. گویند اگر ببینید می شناسید؟ گویند: اگر مارا شناسا گردانند شناسیم. پس حق تعالی تجلی کند. ایشان همه در سجده افتند. فرشتگان گویند: ای موحدان! سرها بردارید، که حق تعالی جای شما را بهشت کرد و فرمود: تابه بدل شما هر یکی جهود و ترسائی رابه دوزخ فرستد، و شمارا به بهشت برد.

حسن بصری رحمة الله علیه گوید: اگر بندگان بدانند، که ایشان خدای را عزوجل در قیامت نبینند. دلهايشان بگذاختندی در دنیا، و عیش برایشان تلخ شدستی.

و یحیی بن معاذ رضی الله عنه گوید: الهی! روز خوش نگذرد مگر به طاعت تو، و شب خوش نگذرد مگر به مناجات تو، و دنیا نگذرد، مگر به ذکر تو، و عقبی نگذرد مگر به عفو تو، و بهشت خوش نباشد مگر به دیدار تو.

پس به این آیات و اخبار دلیل است، که دیدار خدای تعالی حق است. و هر که گوید که نبیند، او جهمی باشد و معتزلی.

این مقدار بس باشد خردمند را